

Advies nr 59/2013 van 27 november 2013

Betreft: Advies betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 2007 tot regeling van de wijze waarop de wilsverklaring inzake euthanasie wordt geregistreerd en via de diensten van het Rijksregister aan de betrokken artsen wordt meegedeeld (CO-A-2013-058)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid ontvangen op 21/10/2013;

Gelet op het verslag van de heer Serge Mertens de Wilmars;

Brengt op 27 november 2013 het volgend advies uit:

I. ONDERWERP EN CONTEXT VAN ONDERHAVIG ADVIES

1. De Commissie ontving een adviesaanvraag met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 2007 tot regeling van de wijze waarop de wilsverklaring inzake euthanasie wordt geregistreerd en via de diensten van het Rijksregister aan de betrokken artsen wordt meegedeeld.
2. Het onderzochte ontwerp van besluit wijzigt het koninklijk besluit van 27 april 2007 en voert artikel 4 uit van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie.
3. Artikel 4 van die wet laat elke handelingsbekwame meerderjarige of ontvoogde minderjarige toe om schriftelijk in een wilsverklaring zijn wil te kennen geven, voor het geval dat hij zijn wil niet meer kan uiten en hij zich in een situatie bevindt waar euthanasie wettelijk zou kunnen worden toegepast.
4. De wet betreffende de euthanasie delegeert aan de Koning de bevoegdheid om de voorwaarden te bepalen hoe de wilsverklaring wordt opgesteld, geregistreerd en herbevestigd of ingetrokken en via de diensten van het Rijksregister aan de betrokken artsen wordt meegedeeld.
5. Zo werden de volgende koninklijke besluiten goedgekeurd:
 - Het koninklijk besluit van 2 april 2003 houdende vaststelling van de wijze waarop de wilsverklaring inzake euthanasie wordt opgesteld, herbevestigd, herzien of ingetrokken. Dit vormde het onderwerp van het advies van de Commissie nr. 39/2002 van 16 september 2002.
 - Het koninklijk besluit van 27 april 2007 tot regeling van de wijze waarop de wilsverklaring inzake euthanasie wordt geregistreerd en via de diensten van het Rijksregister aan de betrokken artsen wordt meegedeeld. Dit vormde eveneens het onderwerp van een advies van de Commissie nr. 15/2005 van 19 oktober 2005.
6. De registratie van de wilsverklaringen inzake euthanasie is facultatief en niet exclusief, wat betekent dat eenieder een dergelijke verklaring kan afleggen zonder deze te registreren bij het gemeentebestuur. De registratie van deze verklaring bevoorraadt evenwel de databank van de FOD Sociale Zekerheid met de informatie betreffende de wilsverklaringen en laat dus de artsen toe om op eenvoudige wijze kennis te nemen van het bestaan van een wilsverklaring inzake euthanasie ingevuld door hun patiënten die zich in een situatie zouden bevinden waarin euthanasie zou kunnen uitgesloten zijn krachtens de wet.

7. Momenteel laat de reglementering enkel de registratie van de wilsverklaring inzake euthanasie toe bij het gemeentebestuur. Het besluit van 27 april 2007 voorziet niet in de mogelijkheid voor de Belgen die in het buitenland wonen om hun wilsverklaring te registreren in een diplomatieke of consulaire post. Enkel de Belgische gemeenten beschikken momenteel over de mogelijkheid om zich aan te loggen op de toepassing "Euthanasie". Het is de bedoeling van het ontwerp van koninklijk besluit om deze lacune te verhelpen.
8. Bijgevolg bepaalt de onderzochte tekst dat de wilsverklaringen inzake euthanasie geregistreerd kunnen worden bij de Belgische ambassade of het Belgische beroepsconsulaat van de woonplaats van de persoon waarop de verklaring betrekking heeft.
9. Volgens de aanvrager tellen we zo'n 110 ambassades en/of consulaten die deze dienst kunnen verlenen aan de Belgen die verblijven in het buitenland. Deze ambassades en consulaten zullen zich in een eerste fase registreren in het "user-management" systeem van de toepassing "Euthanasie" en zullen zich enkel kunnen identificeren in dit systeem aan de hand van hun "NIS-code".
10. De betrokken beroepsconsul (of de hiertoe aangeduide verantwoordelijke) zal de wilsverklaring inzake euthanasie registreren volgens dezelfde modaliteiten als die waarin voorzien werd voor een ambtenaar van de burgerlijke stand van een Belgische gemeente. Zodra verbonden met de toepassing "Euthanasie" zal de bevoegde beroepsconsul de gegevens registreren vermeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 27 april 2007.
11. Wanneer de identificatienummers van het Rijksregister van de aangever, de eventuele opsteller en de eventuele vertrouwenspersonen zullen ingevoerd zijn in de toepassing "Euthanasie", zal het Rijksregister automatisch geraadpleegd worden om de gegevens van de geregistreerde personen te actualiseren en te authenticeren.
12. Parallel met deze elektronische gegevensmededeling en zoals reeds werd bepaald in de huidige procedure voor de gemeenten, zal de FOD Volksgezondheid de door de ambassades en consulaire posten verstuurd wilsverklaringen ontvangen en deze laten een ontvangstbevestiging sturen die op hun beurt een kopie hiervan overhandigen aan de betrokkenen.
13. Aangezien de wilsverklaring inzake euthanasie bij gebrek aan herbevestiging slechts 5 jaar geldig is, stelt het onderhavig ontwerp van koninklijk besluit voor om de geldigheidstermijn van de wilsverklaring van 5 jaar voortaan te vermelden op de ontvangstbevestiging.

II. ONDERZOEK VAN DE VOORGELEGDE TEKST

A. Algemene opmerking

14. Het onderzochte ontwerp van besluit opent de mogelijkheid voor de Belgen die in het buitenland verblijven om hun wilsverklaring inzake euthanasie te registreren bij hun ambassade of consulaire post. Deze mogelijkheid sluit naadloos aan op deze die reeds bestaat voor de Belgen die woonachtig zijn in België.
15. Deze reglementaire wijziging heeft echter geen enkel gevolg inzake bescherming van het privéleven en de bescherming van persoonsgegevens. De Commissie verwijst overigens naar haar reeds geciteerde adviezen nr. 39/2002 en nr. 15/2005 aangaande de twee koninklijke besluiten die werden goedgekeurd ter uitvoering van de wet betreffende de euthanasie.

B. Aangaande de mededeling van gegevens via de diensten van het Rijksregister

16. Bij de invoering van het registratiesysteem van de wilsverklaringen in 2008 werd de vraag gesteld of de woorden "*via de diensten van het Rijksregister*" in artikel 4 van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, "*door tussenkomst van de diensten van het Rijksregister*" in artikel 3 van het voormeld koninklijk besluit van 27 april 2007 en "*via tussenkomst van het Rijksregister*" in hetzelfde besluit werden nageleefd aangezien in werkelijkheid:
 - het huidige systeem er zich toe beperkt het Rijksregister te raadplegen om de de gegevens van de geregistreerde personen te actualiseren en te authenticeren;
 - het Rijksregister dus niet optreedt als tussenpersoon bij de transacties tussen gemeenten, ambassades of beroepsconsulaten en de FOD Volksgezondheid.
17. Deze passages betreffende de doorgiften door gemeenten, ambassades of consulaire posten aan de FOD Volksgezondheid worden niet gewijzigd door het onderzochte ontwerp van besluit.
18. Onderhavig ontwerp schrapt echter de woorden "*via tussenkomst van het Rijksregister*" in artikel 5, §1 van het koninklijk besluit van 27 april 2007. Dit artikel regelt het doorzenden van een ontvangtbewijs door de FOD Volksgezondheid aan de betrokken gemeenten, ambassades of beroepsconsulaten. In die omstandigheden wordt het Rijksregister niet gebruikt als tussenpersoon voor de gegevensdoorgifte, noch als authentieke bron die toelaat de gegevens te controleren of te actualiseren.

19. Aangezien het Rijksregister niet gebruikt wordt voor de doorgifte van de gegevens door de gemeenten, ambassades of consulaire posten, noch door de FOD Volksgezondheid voor het doorzenden van de ontvangsbewijzen, beveelt de Commissie aan dat de auteur eveneens de hogervermelde verwijzingen naar het Rijksregister zou schrappen wat betreft de doorgifte naar de FOD Volksgezondheid. De huidige tekst beantwoordt immers niet aan de realiteit aangezien de doorgifte van documenten hetzij via de post gebeurt (voor de gemeenten), hetzij via diplomatieke koffer (voor de consulaire posten en ambassades).

20. Uit de door de aanvrager verstrekte informatie begrijpt de Commissie dat er een juridisch obstakel zou kunnen bestaan voor een dergelijke schrapping. Artikel 4 van de wet betreffende de euthanasie bepaalt immers uitdrukkelijk "*De Koning bepaalt hoe de wilsverklaring wordt opgesteld, geregistreerd en herbevestigd of ingetrokken en via de diensten van het Rijksregister [tekst onderstreept door de Commissie] aan de betrokken artsen wordt meegedeeld*". De Koning is er dus in principe bij wet toe verplicht dergelijke mededeling te organiseren via de diensten van het Rijksregister.

21. De Commissie meent evenwel dat een toekomstige herziening van de wet betreffende de euthanasie zal moeten aangegrepen worden om de wettekst te wijzigen en te laten overeenstemmen met de realiteit van de bedoelde mededelingen die niet plaatsvinden via de diensten van het Rijksregister. De Commissie herinnert er overigens aan dat zij in overeenstemming met haar hogervermeld advies nr. 15/2005 van mening is dat elke archivering door het Rijksregister van informatie afkomstig van de wilsverklaringen niet relevant en onwettig zou zijn.

C. Betreffende de veiligheid van de gegevensdoorgifte

22. De Commissie noteert dat de ambassades en consulaten in een eerste fase manueel geregistreerd zullen moeten worden in het "user-management" systeem van de toepassing "Euthanasie" en zich enkel zullen kunnen identificeren in dit systeem aan de hand van hun "NIS-code".

23. Het gebruikersbeheer van de toepassing "Euthanasie" zal centraal gebeuren door de FOD Buitenlandse Zaken. Naast de consulent inzake informatieveiligheid zal een ambtenaar van de FOD Buitenlandse Zaken de rol vervullen van lokale verantwoordelijke voor de toepassing "Euthanasie". Deze laatste zal de toegangen creëren voor de toepassing "Euthanasie".

24. Aangaande de beveiliging van de toegangen verwijst de Commissie naar haar aanbeveling 01/2013 betreffende de na te leven veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van

gegevenslekken. Zij beveelt eveneens aan dat de traceerbaarheid van de toegangen tot de toepassing "Euthanasie" intern in de schoot van elke ambassade of consulaire post zou verzekerd worden en dat iedere persoon die gemachtigd wordt om toegang te krijgen tot het systeem zich verplicht moet inloggen aan de hand van een geïndividualiseerde toegang.

25. Volgens de inlichtingen die aan de Commissie werden verstrekt zullen de wilsverklaringen overigens aan de FOD Volksgezondheid gestuurd worden via diplomatieke koffers. Die laten toe documenten op absoluut veilige wijze te verzenden tussen de FOD Buitenlandse Zaken en de Belgische ambassades en consulaten in het buitenland. Een speciale procedure omkadert de afhaling van de diplomatieke koffer op de diplomatieke of consulaire post, de overbrenging aan boord van het vliegtuig en de ophaling in de luchthaven. Zodra de FOD Buitenlandse Zaken de wilsverklaringen ontvangt zullen deze doorgestuurd worden aan de FOD Volksgezondheid die ze zal bewaren.

26. De Commissie neemt akte van deze bijzondere veiligheidsmaatregelen en onthaalt deze dan ook gunstig.

OM DEZE REDENEN,

De Commissie

Brengt een **gunstig** advies uit over de onderzochte tekst.

Zij beveelt aan dat rekening zou worden gehouden met de punten 19 en 24 bij een toekomstige herziening van de relevante teksten.

De Wnd. Administrateur,

Voor de Voorzitter, afw.

(get.) Patrick Van Wouwe

(get.) Stefan Verschuere,
Ondervoorzitter